

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

ВО ОДНОС НА ДОПУШТЕНОСТА НА

**Жалбата бр. 11114/04
од Зоран ТРЕСКИ и др.
против Република Македонија**

Европскиот Суд за човекови права (петти оддел), заседавајќи на 4 мај 2010 година како судски совет во состав:

Peer Lorenzen, *претседател*,
Renate Jaeger,
Karel Jungwiert,
Rait Maruste,
Mark Villiger,
Мирјана Лазарова Трајковска, *судии*,
и Claudia Westerdiek, *секретар на судот*,

Имајќи ја предвид горенаведената жалба поднесена на 1 март 2004 година и 28 февруари 2005 последователно,

Имајќи ги предвид опсервациите поднесени од страна на Владата и опсервациите на жалителот поднесени како одговор,

Одлучувајќи да нема јавна расправа,
Ја донесе следната одлука:

ФАКТИ

Жалителите, г-дин Зоран Трпески, („првиот жалител„), г-дин Благоја Николовски („вториот жалител„), г-динот Драган Трпески („третиот апликант„) и г-динот Миролџуб Трпески („четвртиот жалител„) се македонски државјани и се родени во 1955, 1951, 1963 и 1951 соодветно, и живеат во Скопје. Пред судот ги застапуваше

г-динот Зоран Гавриловски адвокат од Скопје. Македонската Влада ја застапуваше нјезиниот Агент, г-ѓа Р. Лазареска Геровска.

А. Околности на предметот

Околностите на предметот, според поднесоците на странките, можат да бидат сумирани на следниов начин:

1. Позадина на предметот

На 29.07.1992 година, Народната банка (НБ) издала дозволата за основање на Љубљанска банка - Македонска банка а.д. Скопје. Според Договорот за основање и работење, акционери во банката биле Љубљанска банка д.д. Љубљана, основана во Словенија („мнозински сопственик„), кој поседувал 51% од акциите („главницата„) и 81 правно лица од Република Македонија.

Предметот на домашно ниво датира со настаните од 1992 и 1994, односно случувања пред влегувањето во сила на Конвенцијата во однос на РМ на 10 април 1997 година.

2. Настаните од 30 септември 1994

На 30 септември 1994 на одржаното Собрание на акционерите на Љубљанска банка - Македонска банка а.д. Скопје, на која присуствувал претставник од Народната Банка, биле усвоени следниве измени во Статутот на Банката: називот на Банката бил сменет во Македонска банка а.д. Скопје; било прецизирано дека првата емисија на акции можат да бидат акции кои гласат на доносител и акции кои гласат на име; било одлучено дека акционерите можат со одобрение на Банката да ги конвертираат акциите кои гласат на име, во акции кои гласат на доносител; и била постигната согласност дека акциите кои гласат на доносител можат да се трансферираат само со обично предавање. Од страна на Народната Банка овие измени биле одобрени уште на 27 септември 1994. Според датумот на приемниот штембил, согласноста на Народната Банка била примена во банката на 3 октомври 1994.

На 30 септември 1994 мнозинскиот сопственик на Банката, побарал од истата, согласно изменетиот Статут, да изврши конвертирање на акциите во акции кои гласат на доносител и да ги запишување како такви во книгата на акционери.

Истиот тој ден, мнозинскиот сопственик склучил 3 засебни договори („договори за пренос на акција и права од акција (полн индосамент)), со кои сопствениите акции во банката ги пренел на 3 правни лица основани и со седиште во Република Македонија („купувачи„). Според договорите, мнозинскиот сопственик презел обврска за пренос на сопственоста на акциите и соодветните права и обврски на купувачите во замена за исплата на определен износ на пари. Мнозинскиот сопственик, исто така го овластил првиот жалител, кој во меѓувреме станал извршен директор на Банката, да ги подигне акциите кои гласат на доносител и да го изврши нивниот пренос согласно гореспоменатите договори.

Купувачите на 30 септември 1994 склучиле други истоветни договори за пренос на акции и права од акции, пренесувајќи му ги на првиот жалител, правото на сопственост на акциите стекнати од мнозинскиот сопственик. Вториот, третиот и

четвртиот жалител, изјавиле дека првиот жалител го извршил плаќањето во нивно име и за нивна сметка.

Конечно, првиот жалител пренел дел од тие акции согласно други договори за пренос на акции и права од акции (пол индосамент) на останатите жалители и на г-динот Д.Г. Договорите имале важност од 30 септември 1994.

3. Настаните од 27 октомври 1994

На 27 октомври 1994 банката ги примила испечатените акции кои гласат на доносител од страна на овластената печатница.

Истиот ден, првиот жалител ги подигнал испечатените акции од банката. Тој истото го направил врз основа на овластувањето споменато погоре.

Тој ги предал испечатените акции на купувачите. Ова се потврдува со изјавите на директорите на правните лица кои се јавуваат како купувачи.

4. Настаните од 28 октомври 1994

На 28 октомври 1994 купувачите ги предале акциите кои гласат на доносител на жалителите и г-динот Д.Г. Овој факт бил потврден со изјава на директорите на купувачите. По овие трансакции, индивидуалните удели во акции на жалителите биле со следните пропорции: првиот жалител располагал со 10% од акциите со право на глас; вториот со 5,5%; третиот со 10% и четвртиот со 10%.

Жалителите не побарале упис на нивните акции во книгата на акционери. Според изводи од регистарот од 31 декември 1994, 31 октомври 1995 и 31 декември 1996, сопственичката структура на банката останала непроменета во овој период, односно мнозинскиот сопственик поседувал 51% од капиталот на банката.

5. Извештај на Народната Банка од септември 1997 за сопственичката структура на банката

На 23 и 26 септември 1997, Народната банка извршила супервизорска контрола на банката со цел да ја определи нејзината сопственичка структура. Извештајот од супервизорската контрола, *inter alia*, утврдил дека:

„.....Според книгата на акционери на Банката, мнозински сопственик останува Љубљанска банка д.д. Љубљана, која поседува 51% од капиталот на банката. Според членот 8 од Статутот на Банката усвоен на 30 септември 1994, Љубљанска банка д.д. Љубљана, побарала нејзините акции да бидат издадени како акции кои гласат на доносител.....Во октомври 1994 акциите биле отпечатени. Љубљанска банка д.д. Љубљана, го овластила г-динот Зоран Трпески, извршниот директор на банката, да ги подигне нејзините акции (кога ќе бидат отпечатени)...Од ова може да се заклучи дека 51% од акционерскиот капиталот на банката се состои од акции кои гласат на доносител, што оневозможува со прецизност да се утврди сопственичката структура на банката ...Ова од причини што сопственик на акциите кои гласат на доносител е оној кој физички ги поседува истите. Сопственикот на овие акции, од овие причини е непознат.....„

Врз основа на оваа контрола, на 10 декември 1997 Гувернерот на Народната Банка заклучил дека мнозинскиот пакет на акции се акции кои гласат на

доносител, и дека од тие причини сопственичката структура на банката не може да се утврди. Заради тоа, тој побарал банката да го усогласи своето работење со тогашниот Закон за банки и штедилници од 1996 (види „релевантно домашно законодавство,, подолу) и да ги конвертира акциите кои гласат на доносител во акции кои гласат на име. Банката требало да го усогласи своето работење со споменатиот Закон во рок од 2 години од денот на влегување во сила на Законот, односно од 30 април 1998.

6. Настаните во врска со конверзијата на акциите кои гласат на доносител во акции кои гласат на име

На барање на жалителите, на 15 април 1998, банката извршила конвертирање на нивните акции на доносител во акции кои гласат на име, и истите ги запишала во книгата на акционери. Според уписот во книгата, жалителите се стекнале со сопственост на акциите на 30 септември 1994 врз основа на купопродажна трансакција од истиот датум. На жалителите банката исто така им издала и потврди за обични акции кои гласат на име.

7. Супервизорска контрола на банката спроведена од страна на НБ во април и мај 1998

Народната Банка ги констатирала промените во сопственоста на 51% од капиталот на Банката направени со купопродажните договори од 30 септември 1994 опишани погоре. Било утврдено дека Банката не побарала одобрение за таквата промена, согласно Законот за банки и штедилници (види „релевантно домашно законодавство,, подолу). Банката исто така пропуштила да ја извести Народната Банка за купопродажните договори иако менаџментот на банката бил свесен за истите. Во извештајот исто така било констатирано дека барањето на мнозинскиот сопственик од 30 септември 1994 за конверзија на неговите акции било применено во банката на 3 октомври 1994. Во такви услови, мнозинскиот сопственик немал право да бара конверзија на акциите имајќи предвид дека истиот претходно веќе извршил пренос на сопственоста на неговите акции на купувачите, согласно договорите за купопродажба од 30 септември 1994.

8. Граѓанската постапка во која првиот и вториот сет на договори биле прогласени за ништовни („прва постапка,,)

На 19 јули 1999 Јавниот правобранител поднел тужба против жалителите, купувачите и г-динот Д.Г.(„тужени,,) со барање Основниот суд во Скопје (првостпениот суд) да ги поништи првиот и вториот сет на договори.Тој исто така побарал изрекување на временна мерка за забрана на жалителите и г-динот Д.Г. да располагаат со акциите. Јавниот правобранител тврдел дека првиот жалител, со првиот сет на договори, противправно стекнал сопственост на 41% од капиталот на банката без притоа да побара согласност од Народната Банка, во склад со важечкиот Закон за банки и штедилници; дека изменетиот Статут, врз основа на кои бил извршен преносот на акциите, бил незаконски од причина што одобрението од Народната Банка било применено на 3 октомври 1994; и дека првиот жалител неможел да располага со акциите врз основа на вториот сет договори.

На неодредена дата, неколку правни лица, акционери во банката, („другите акционери,“) се приклучиле кон тужбата на Јавниот правобранител.

На 28 јули 1999 првостепениот суд изрекол времена мерка со која им забранил на жалителите и г-динот Д.Г. да располагаат со акциите. Оваа одлука била потврдена од страна на Апелациониот суд во Скопје со одлука од 8 октомври 1999.

На 27 јануари 2000 првостепениот суд ги прогласил за ништовни првиот и вториот сет на договори. Исто така им признал право на првенствено купување на акциите по цените утврдени во договорите на останатите акционери, тужители во постапката. Таквото право одлучил да не и го признае на државата.

Првостепениот суд утврдил дека, на 30 септември 1994 мнозинскиот сопственик им пренел на купувачите, врз основа на 3 различни договори, дел од акциите кои ги поседувал во износ од 41% од капиталот на банката. На истиот датум, купувачите и првиот жалител го склучиле првиот сет на договори, со кои акциите му биле пренесени нему. Со вториот сет на договори, првиот жалител пренел дел од овие акции на останатите жалители и на г-динот Д.Г. Судот одлучил дека, во отсуство на известување или согласност на Народната Банка, како што се барало според тогаш вежечкото законодавство, првиот жалител, врз основа на првиот сет на договори, противправно стекнал 41% од капиталот на банката.

Судот во продолжение констатирал дека овие трансакции биле извршени согласно изменетиот Статут, кој неможе да се смета дека бил во сила во критичниот момент, од причина што одобрението на гувернерот од 27 септември 1994 во банката било примено на 3 октомври 1994. На Народната Банка не и биле доставени одлуките со кои се менувал Статутот, туку само пречистениот текст на истиот.

На 11 јули 2000 Апелациониот суд во Скопје, ја потврдил одлуката на првостепениот суд во однос на првиот и вториот сет на договори. Го одбил барањето на другите акционери за признавање на правото на првенствено купување на акциите. Исто така ги отфрлил тврдењата на жалителите дека акциите кои гласат на доносител требале да се сметаат за пренесени со самиот чин на предавање и дека писмен договор не е потребен. Судот го потврдил ставот на првостепениот суд дека првиот жалител, врз основа на првиот сет од договори, противправно прибавил 41% од капиталот на банката.

На 12 јуни 2002 Врховниот суд ја одбил како неоснована ревизијата поднесена од страна на жалителите. Тој ги потврдил фактите претходно утврдени од страна на пониските судови дека: погоре опишаните купопродажни трансакции биле направени согласно изменетиот Статут, кој, поради подоцнежното примање на одобрението од Гувернерот, не бил во сила во критичниот момент; првиот жалител согласно првиот сет на договори, стекнал сопственост на 41% од капиталот на банката, и дека Народната Банка не била известена од страна на банката или првиот жалител ниту пак како што се барало според тогашните правила во банкарството, било побарано согласност за таа промена.

Оваа одлука на жалителите им била доставена на 11 септември 2002.

9. *Барањето на апликантите за конверзија на постојните потврди за акции во потврди за обични акции со нова номинална вредност*

На 11 декември Банката објавила јавен повик до своите акционери за замена на постојните потврди за акции во потврди за обични акции со нова номинална вредност.

На 28 и 29 декември 2000, жалителите побарале нивните акции да бидат заменети во согласност со јавниот повик. На 9 јануари 2001 Банката го одбила нивното барање, темелејќи се на следното: 1) одлуката на Апелациониот суд од 11 јули 2000, 2) согласноста на Народната Банка од 24 октомври 2000 на еден од купувачите да се стекне со сопственост на 15% од капиталот на банката и 3) поднесоците од Комисијата за хартии од вредност од 30 ноември 2000 според кои Банката врз основа на судската одлука од 11 јули 2000 требала купувачите да ги запише како акционери.

10. *Граѓанска постапка за утврдување на правото на сопственост на акциите („втора постапка„)*

На 23 април 2001 жалителите покренале парнична постапка против Банката барајќи признавање на правото на сопственост на акциите согласно потврдите за акции од 15 април 1998. Тие тврделе дека првиот и вториот сет на договори не претставувале правна основа за стекнување на правото на сопственост на акциите кои гласеле на доносител, како акции од првата емисија на акции на банката. Тие тврделе дека акциите кои гласат на доносител им биле пренесени со просто предавање, во согласност со важечкото законодавство, по 27 октомври 1994, датумот кога тие биле подигнати од печатницата. Акциите кои гласат на доносител од овие причини не постоеле во моментот кога биле склучени договорите. На 15 април 1998, датумот кога тие ги добиле потврдите за акциите, ниту еден од жалителите не располагал со удел во банката кој го надминувал законскиот лимит, за кој случај била потребна согласноста од Народната Банка. Тие исто така побарале од судот да изрече временна мерка со која би ја попречиле Банката да ги избрише од книгата на акционери.

На 12 јуни 2001 првостепениот суд извршил увид во книгата на акционери на банката. Според книгата, купувачите, а не жалителите биле запишани како акционери на банката. Според одлуката на Апелациониот суд од 11 јули 2000, како датуми на упис во регистарот биле внесени 24 октомври и 6 декември соодветно.

На 5 јули 2001, откако ги утврдил фактите во однос на договорите од 30 септември 1994, првостепениот суд го одбил барањето на жалителите, со образложение дека акциите требале да се третираат како подвижни ствари, и дека постои тесна врска помеѓу акциите и правата кои произлегуваат од нив. Судот завземал став дека во однос на стекнувањето, сопственоста и преносот на акциите важи стварното право, а дека облигационото право се применува и важи во однос на правата и обврските кои произлегуваат од акциите. Соодветно на тоа одлучил дека законитоста на поседувањето на акциите зависи од постоењето на важечка правна основа и субјективното убедување на имателот. Судот сметал дека жалителите немале легитимно владение врз акциите кои гласат на доносител, од причина што првиот и вториот сет на договори биле прогласени за ништовни. Тие не постапувале со добра верба при стекнувањето на сопственоста на акциите од причина што првиот жалител истите ги подигнал

од банката на 27 октомври 1994 во името и за сметка на мнозинскиот сопственик откако тие биле отпечатени. Конечно, во отсуство на полноважна правна основа, жалителите неможеле да се стекнат со сопственост на акциите со просто предавање.

Судот го отфрлил барањето за времена мерка на жалителите, сметајќи дека истата била повлечена. Понатаму, ги поучил жалителите да бараат повторување на постапката, доколку првата постапка би завршила во нивна полза.

На 14 март 2002 Апелациониот суд во Скопје ја одбил жалбата на жалителите, бидејќи непостоеле причини за поинакво одлучување. Тој потврдил дека на 30 септември жалителите во суштина не ги поседувале акциите кои гласеле на доверител. Судот заклучил дека жалителите се здобиле со право на сопственост врз основа на договорите кои биле прогласени за ништовни.

На 14 мај 2003 Врховниот суд ја обил ревизијата поднесена од страна на жалителите на 15 мај 2002, сметајќи дека поради отсуство на важечка правна основа за пренос, тие не се стекнале со полноважно право на сопственост врз акциите. Во врска со ова, судот се осврнал на првиот и вториот сет на договори кои биле прогласени за ништовни. Одлуката им била доставена на жалителите на 2 септември 2003.

11. Укинување на согласноста за директор на банката на правиот жалител

Во јуни 1998 Гувернерот на Народната Банка ја укинал издададената согласност на првиот жалител за директор на Банката. Одлуката била обжалена и конечно заменета со одлуката на Врховниот суд од 6 февруари 2002 која забраната за вршење на професија ја ограничила на забрана за вршење на работите рабатоводен орган на банка.

12. Одлуките на Уставниот суд од 2001

На 28 февруари Уставниот суд го прогласил за неуставен членот 28 став 1 од тогаш важечкиот Закон за политичките партии, според кој политичките партии можеле да остваруваат приходи од сопствениот имот. Судот утврдил дека одредбата е непрецизна и спротивна на владеењето на правото и дејствувала спротивно на пазараот и претприемаштвото и функциите и целите на политичките партии. Одлуката била донесена по повод иницијатива на политичка партија (У.бр.45/2000 и 61/2000 „Сл. Весник на РМ„ бр. 23/2001).

Б. Релевантно домашно законодавство

1. Закон за облигациони односи од 1978

Според членот 236 од овој Закон, тогаш на сила, хартијата од вредност може *inter alia* да гласи на доносител.

Членот 237 од овој Закон предвидува дека обврската од хартијата од вредност се пренесува со нејзино предавање.

Во согласност со членот 239 став 1,2 и 4, исполнување на побарување на хартија од вредност може да бара само нејзиниот законит имател. Како законит имател на хартија од вредност треба да се смета секој имател. Совесниот прибавувач на хартија од вредност на доносител станува нејзин законит имател и кога хартијата од вредност излегла од рацете на нејзиниот издавач, односно на нејзиниот поранешен имател и без негова волја .

Согласно членот 241, правото од хартијата од вредност се пренесува врз доносителот со нејзино предавање.

Членот 250 став 1 предвидува дека издавачот може хартијата од вредност на доносител, по барање и на трошок на имателот на хартијата, да ја промени во хартија на име.
Овој Закон бил во сила до 2001 година кога стапил во сила новиот Закон за облигациони односи.

2. Закон за хартии од вредност од 1993

Според членот 2 од овој Закон, тогаш на сила, хартијата од вредност може *inter alia* да гласи на доносител, хартија од вредност е писмена исправа која гласи на доносител или на име.
Членот 5 став 2 од овој закон предвидува дека правата о ибвските од хартијата од вредност настануваат кога издавачот ќе му ја предаде на купувачот или на неговиот овластен застапник.
Членот 6 став 1 и 2 предвидуваат дека хартијата од вредност која гласи на име се пренесува со полн индосамент, ако на неа изрично не означено дека не може да се пренесува. Хартијата од вредност која гласи на доносител се пренесува со предавање.
Овој Закон престанал да важи со влегувањето во сила на Законот за издавање на и тргување со хартии од вредност од 1997 (види подолу).

3. Закон за издавање и тргување со хартии од вредност од февруари 1997

Според членот 4 од овој Закон, тогаш во сила хартијата од вредност може да гласи на име и на доносител.
Според членот 5 став 2 хартијата од вредност која гласи на донесувач се пренесува со предавање.
Во согласност со членот 12 став 2 и 3, акцијата гласи само на име. Акцијата што гласи на доносител е ништовна.
Овој закон престанал да важи со влегувањето во сила на Законот за хартии од вредност од 2000 и постојниот Закон за хартии од вредност од 2005.

4. Закон за банки и штедилници од 1993

Членот 18 од овој Закон предвидува дека Гувернерот на Народната банка дава согласност за стекнување на повеќе од 25% на акциите со право на управување со банка на поединечен основач, односно акционер на банка.
Согласно членот 19, банката е должна да ја извести Народната банка за стекнување на повеќе од 20% од акциите со право на управување со банката на поединечен основач, односно акционер на банка. Во спротивно банката може да биде казнета за стопански престап.

5. Закон за банки и штедилници од 10 април 1996 („Сл. весник на РМ„ бр. 17/96)

Според членот 4 став 2 од овој Закон, акциите со право на управување со банка гласат на име.
Во согласност со членот 131б, банките треба да го усогласат своето работење со Законот во рок од 2 години по неговото влегување во сила.
Членот 83 предвидува дека Законот влегува во сила 8 дена по неговото објавување во Службен весник.

6. Закон за трговски друштва од 1996 („Сл. весник на РМ„ бр. 28/96)

Членот 289 став 1 и 2 од овој Закон предвидува дека акциите кои гласат на име треба да бидат запишани во книгата на акционери. Секое лице запишано во книгата на акционери е акционер.

ЖАЛБЕНИ НАВОДИ

Жалителите иницијално се жалеа на повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 од причина што биле лишени од мирно уживање на сопственоста –акциите во

Банката. Во врска со ова тие изнесоа наводи за погрешно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на правото, особено во однос на преносот на акциите кои гласеле на доносител. Тие исто така тврдеа дека првата постапка не била иницирана од страна на овластен тужител.

Со поднесокот од 28 февруари 2005, жалителите во контекст на членот 1 од Протоколот бр. 1 изнесоа жалбени наводи и во однос на времената мерка од 28 јули 1999 и одлуката на Гувернерот за укинување на согласноста за директор на Банката на првиот жалител. Во овој поднесок тие исто така се жалеа и на повреда на членот 6 од Конвенцијата од причина што по нивниот предмет не постапувале непристрасни и независни судови (тие тврдеа дека судиите кои постапувале по нивниот предмет или нивни блиски роднини биле унапредени или им биле понудени други привилегии); дека одлуките биле арбитражни и без образложение и дека Владата не презела ефикасни мерки да ја изврши одлуката на Уставниот суд од 28 февруари 2001.

ПРАВО

1. Наводни повреди на членот 1 од Протоколот бр. 1 на Конвенцијата

Жалителите се жалеа дека им било одземено правото на сопственост над акциите. Членот 1 од Протоколот бр. 1 гласи:

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својот имот. Никој не може да биде лишен од својот имот, освен во јавен интерес и под услови предвидени со закон и со општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на имотот согласно општиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни..

а) Произнесувања на странките

Темелејќи се на исходот од првата постапка, Владата се произнесе дека првиот жалител противправно стекнал сопственост на 41% од капиталот на банката од причина што Народната банка не била известена, ниту пак од неа било побарана согласност за таквата трансакција. Фактот дека барањето на потребната согласност било обврска за Банката, било ирелевантно од причина што првиот жалител бил извршен директор на банката во тој период. Првиот жалител не постапувал со совесно со оглед на фактот дека не ги обелоденил договорите и од причина што доставувал погрешни информации до Народната банка за сопственичката структура на Банката во период од скоро 4 години. Останатите жалители од овие причини неможеле да имаат легитимно очекување да се стекнат со правото на сопственост на акциите, во услови на отсуство на важечка правна основа за првиот жалител да се стекне со правото на сопственост на овие акции врз основа на првиот сет на договори. Владата понатаму спореше дека мнозинскиот сопственик извршил пренос на своите акции на купувачите на 30 септември 1994. Во тој период, овие акции сеуште не биле конвертирани во акции кои гласат на доносител имајќи го предвид подоцнежниот прием од страна на банката на одобрението од Народната банка за измени во Статутот на банката (види погоре). За потврда на фактот дека акциите биле запишани сведочат договорите за полн индосамент. Сите трансакции биле направени на 30 септември

1994 во согласност со стариот Статут, кој не дозволувал постоење на акции кои гласат на доносител. Во барањата за замена на потврдите за акции, жалителите како ден на стекнување со правото на сопственост го посочиле 30 септември 1994. Банката ги одбила таквите барања и не ги прифатила за акционери.

Жалителите ги оспорија наводите на Владата, укажувајќи дека според тогаш важечкото законодавството, договорите од 30 септември 1994 не биле потребни за стекнување на правото на сопственост на акциите кои гласеле на доносител. Таквиот вид на акции се пренесувал со обично предавање. Поништувањето, според тоа било само од деклараторна природа. Договорите биле потпишани наводно со цел дополнително меѓусебно обезбедување на странките во однос на предавањето на акциите, како независна трансакција која уследила подоцна. Трансакцијата била направена во склад со изменетиот Статут, кој бил одобрен со одлука на Народната банка од 27 септември 1994. Подоцнежното внесување на приемот на ова одобрени од Народната банка во внатрешната евиденција на банката било ирелевантно за важноста на измените. Жалителите исто така тврдеа дека е невозможно да се утврди редоследот по кој договорите биле склучувани, па оттаму е невозможно да се изведе и заклучокот дека првиот жалител се стекнал со 41% од капиталот на банката. На Народната банка и биле доставувани податоците кои биле внесени во евиденцијата на банката. Во врска со ова, тие укажуваат дека тие ги поседувале акциите по 28 октомври 1994, но не биле заведени како акционери во книгата на акционери до 15 април 1998. Дополнително тие укажуваа дека не постоела обврска да се открие идентитетот на акционерите, на акциите кои гласат на доносител се до нивното конвертирање во акции кои гласат на име. Жалителите исто така тврдеа дека тогаш владејачката политичката партија била инволвирана во случајот и дека последователно стекнала сопственост на нивните акции.

б) Оценка на Судот

I. Првата постапка

Судот утврди дека оваа постапка, која се однесува на судско испитување на законитоста на првиот и вториот сет на договори, завршила на 11 септември 2002, кога одлуката на Врховниот суд од 12 јуни 2002 им била доставена на жалителите. Жалбените наводи кои се однесуваат на истата, вклучително и немањето на активна процесна легитимација од страна на Јавниот правобранител, биле изнесени пред Судот на 1 март 2004 и 28 февруари 2005, соодветно, последното во однос на времената мерка од 28 јули 1999. Од овие причини Судот смета дека жалителите не го испочитувале рокот од 6 месеци утврден во членот 35 став 1 од Конвенцијата.

Одведе следи дека овие наводи се поднесени по истекот на дозволеният временски рок заради што мора да бидат одбиени во склад со членот 35 §§ 1 и 4 од Конвенцијата.

ii. Втората постапка

Судот потсетува дека жалител може да тврди постоење на повреда на членот 1 од Прокорот бр. 1 само во случај доколку наводно спорните правни акти се однесуваат на неговата „сопственост“, во смисла на овој член од Протоколот бр. 1. Концептот на "сопственост" има автономно значење кое е независно од

формалната класификација во домашното законодавство. Концептот на "сопственост" не е ограничен исклучиво на "постоечкиот имот", туку може да покрие имот, вклучително и барања, во однос на кои жалителот може да тврди дека има барем „леgitимно очекување„ (кое мора да биде од поконкретена природа споредено со надежта тоа да се случчи) да добие ефективно уживање на право на сопственост. Не може да се зборува за „леgitимно очекување„ во отсуство на барање кое е доволно утврдено да претставува имот (*види, mutatis mutandis, Bajraktarov v. Macedonia (одлука) бр. 34112/02, 18 ноември 2008*).

Во конкретниот случај, втората постапка се однесува на барањето на жалителите за признавање на правото на сопственост на акциите кои гласат на доносител. Нејзиниот исход е непосредно поврзан со првата постапка која претходела. Ова било потврдено од страна на првостепениот суд кој ги поучил жалителите да бараат повторување на постапката доколку биле успешни во првата постапка. Судот констатира дека во оваа втора постапка, националните судови, во три инстанции, констатирале дека жалителите противправно се стекнале со сопственост на акциите врз основа на првиот и вториот сет на договори, кои биле склучени спротивно на тогаш важечкото законодавство. Откако оваа одлука станала правосилна, банката го одбила барањето на жалителите за замена на нивните потврди за акции. Последователно ги избришала од книгата на акционери. Тоа било направено со цел извршување на одлуката на Апелациониот суд од 11 јули 2000 (види „Факти„ погоре).

Имајќи ја предвид ограничената можност и овластувања на Судот да постапува и да одлучува во однос на грешките во оценката на фактичката состојба или во однос на примената на правото наводно сторени од страна на домашните судови (*види пресуда Garcia Ruiz v. Spain [G.C.] бр.30544/96, § 28, ECHR 1999-I, и Kopp v. Switzerland, пресуда од 25 март 1998, § 59*), Судот смета дека исходот од втората постапка претставува логичен продолжеток на првата постапка и неможе да се каже дека е неразумна. Ова постапка, имала за цел и преставувала обид за промена на исходот од првата постапка (види, *mutatis mutandis, Здружение на граѓани Радко и Пауновски v. Македонија, (одлука), бр. 74651/01, 8 јули 2008*).

Во такви околности, Судот смета дека апликантите, во моментот на иницирање на втората постапка, повеќе немале мирно уживање на владението во однос на акциите и правата кои произлегуваат од нив. Правото на сопственост, под претпоставка дека било валидно, барем иницијално – од споменатите причини, згаснало пред иницирањето на втората постапка.

Судот заклучи дека од споменатите причини, надежта на жалителите за признавање на правото на сопственост во втората постапка неможе да се смета за „сопственост„ во смисла на членот 1 од Протоколот бр. 1 (види, *mutatis mutandis, Gaćeša v. Croatia (одлука), бр. 43389/02, 1 април 2008*).

Следува дека апликацијата во овој дел е очигледно неоснована и мора да се одбие во согласност со членот 35 §§ 3и 4 од Конвенцијата.

iii. Постапки во однос на укинување на согласноста за директор на Банката на правиот жалител

Судот констатира дека овој жалбен навод за прв пат е изнесен во поднесокот на жалителите од 28 февруари 2005, а дека постапката завршила со одлука на Врховниот суд од 6 февруари 2002.

Следува дека овие жалбени наводи се истакнати надвор од рокот предвиден со Конвенцијата и мора да бидат одбиени во согласност со членот 35 §§ 1 и 4 од Конвенцијата (*види Allan v. UK (одлука), бр. 48539/99, ECHR 28 август 2001*).

2. Жалбени наводи во однос на членот 6

Апликантите исто така се жалеа на повреда на членот 6 од Конвенцијата од причина што по нивниот предмет не постапувале непристрасни и независни судови; дека одлуките биле арбитражни и без образложение и дека Владата не презела ефикасни мерки да ја изврши одлуката на Уставниот суд од 28 февруари 2001. Членот 6 § 1 од Конвенцијата, во делот во кој е релевантен, гласи:

„ Секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски.....

а) Првата и втората постапка

Судот констатира дека овие жалбени наводи не биле дел од првичната апликација, туку за прв пат биле изнесени во подоцнежниот поднесок на жалителите од 28 февруари 2005. Од горните причини, Судот смета дека тие биле истакнати по истек на рокот од 6 месеци по завршувањето на првата и втората постапка, односно по 11 септември 2002 и 2 септември 2003 соодветно.

Од овде следува дека овие жалбени наводи биле истакнати по истекот на рокот предвиден во Конвенцијата и мора да се одбијат во согласност со членот 35 §§ 1 и 4 од Конвенцијата.

б) Постапка пред Уставниот суд

Судот констатира дека оваа постапка не била иницирана од страна на жалителите, туку од страна на политичка партија. Таа резултирала со одлука со која за неуставна била прогласена законската одредба согласно која политичките партии може да остваруваат приход од својот имот. Според жалителите, оваа одлука требало да влијае на правото на сопственост на акциите со кои се стекнала политичката партија тогаш на власт, откако жалителите биле избришани од книгата на акционери на банката. Во такви околности, Судот смета дека оваа постапка не се однесува на граѓанските права и обврски на жалителите, во контекст на членот 6 од Конвенцијата.

Оттука следи дека овие жалбени наводи се некомпатибилни *ratione materiae* со одредбите од Конвенцијата во смисла на членот 35 § 3 и мора да се одбијат во согласност со членот 35 § 4.

Од овие причини, Судот едногласно

Одлучи дека апликацијата е недопуштена.

Claudia Westerdiek
Регистар

Peer Lorenzen
Претседател